

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

ΟΡΙΣΜΟΣ

Περίληψη είναι η **σύντομη απόδοση** του περιεχομένου ενός κειμένου, η οποία μπορεί να υποκαταστήσει το **αρχικό κείμενο**. Είναι **προσωπική δημιουργία**, με πληροφοριακό ύφος, χωρίς ίχνος σχολιασμού ή κριτικής.

Δημιουργία Περίληψης

Η δημιουργία της περίληψης χωρίζεται σε **δύο βασικά στάδια: την προετοιμασία και τη σύνθεση**, στα οποία πραγματοποιούμε συγκεκριμένα βήματα για να επιτύχουμε το ποθητό αποτέλεσμα. Ας τα δούμε αναλυτικά.

ΒΗΜΑ 1ο: ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ

1. Διαβάζουμε το κείμενο που μας δίνεται, ώστε να γίνει **κατανοητό το περιεχόμενο του**. Σε περίπτωση άγνωστων λέξεων προσπαθούμε να τις ερμηνεύσουμε είτε μέσα από τα συμφραζόμενα, είτε μέσα από ομόρριζα ή παράγωγα τους.
2. Αναζητούμε τη βασική ιδέα του κειμένου, δηλαδή το **νοηματικό κέντρο του**
3. Εντοπίζουμε τις **βασικές έννοιες** του κειμένου, ενώ παράλληλα υπογραμμίζουμε λέξεις ή φράσεις που τις διασαφηνίζουν ή τις συμπληρώνουν.
4. Διακρίνουμε τη **δομή** του κειμένου, βήμα απολύτως απαραίτητο προκειμένου η περίληψη μας να ακολουθήσει την αρχική μορφή του. Σε αυτό το σημείο χρήσιμη είναι η τεχνική των πλαγιότιτλων. Επιλέγουμε τις απολύτως **απαραίτητες λεπτομέρειες**, οι οποίες είτε διασαφηνίζουν είτε τεκμηριώνουν το νοηματικό κέντρο του κειμένου.
5. Οργανώνουμε το **σχεδιάγραμμα** της περίληψης ακολουθώντας τους κανόνες δομής μιας παραγράφου (θεματική περίοδος, λεπτομέρειες, κατακλείδα).

ΒΗΜΑ 2ο: ΣΥΝΘΕΣΗ

1. Ακολουθώντας το σχεδιάγραμμα που έχουμε ήδη οργανώσει, προχωρούμε στη σύνθεση της περίληψης, ξεκινώντας **απαραιτήτως** από το **είδος** (δοκίμιο, άρθρο κ.λ.π.) και το **σκοπό** του **κειμένου** και τη **στάση του συγγραφέα**. Μπορούμε **προαιρετικά** να προσθέσουμε και άλλα στοιχεία, όπως το όνομα του συγγραφέα, τον τίτλο του κειμένου ή κ.τ.λ.).
2. Το **ύφος** της περίληψης οφείλει να είναι πληροφοριακό, αφού έχει ως στόχο να πληροφορήσει με συντομία, σαφήνεια και ακρίβεια τον αναγνώστη για το αρχικό κείμενο. Επομένως οποιαδήποτε προσπάθεια μίμησης του ύφους του συγγραφέα είναι απολύτως άσκοπη. Η περίληψη είναι δική μας εργασία που μεταφέρει τις ιδέες και το πνεύμα ενός άλλου εκτενέστερου κειμένου.
3. Επιλέγουμε την ενεργητική **σύνταξη**, όταν χρειάζεται να τονιστεί το πρόσωπο που ενεργεί (υποκείμενο), και την παθητική, όταν δίνεται έμφαση στην πράξη ή στο ίδιο το κείμενο (απρόσωπο ύφος).
  1. **ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗ ΣΥΝΤΑΞΗ:** Ο συγγραφέας του κειμένου τονίζει, υποστηρίζει, διαπιστώνει, επισημαίνει, διατυπώνει, εκφράζει, θίγει, υπερασπίζεται, επιχειρηματολογεί, προσεγγίζει, επιχειρεί να προσδιορίσει..
  2. **ΠΑΘΗΤΙΚΗ ΣΥΝΤΑΞΗ:** Το κείμενο πραγματεύεται, ασχολείται, αναφέρεται, ισχυρίζεται.. **Εναλλακτικά** Στο κείμενο εκφράζεται, παρουσιάζεται, προβάλλεται, ερμηνεύεται, ερευνάται, σχολιάζεται, διερευνάται, υποστηρίζεται.
4. Εφαρμόζουμε τις κατάλληλες **τεχνικές πύκνωσης**:

- • **αντικαθιστούμε τις δευτερεύουσες προτάσεις με μετοχές**, π.χ. *Επειδή το κράτος θέσπισε αυστηρούς νόμους... ὁ θεσπίζοντας το κράτος αυστηρούς νόμους...* :
- **αποφεύγουμε τις ερωτηματικές προτάσεις** (ευθείες ή πλάγιες) και προτιμούμε προτάσεις κρίσης, π.χ. *Μήπως είναι απαράδεκτο, αναρωτιέται κάποιος, το να μένουμε παθητικοί δέκτες με όσα συμβαίνουν :* *Είναι απαράδεκτο να μένουμε απαθείς με όσα συμβαίνουν.*
- **αντικαθιστούμε ένα αρνητικού περιεχομένου ρήμα με ένα θετικό**, π.χ. *δεν ενστερνίζεται τις απόψεις του :* *απορρίπτει τις απόψεις του, δεν λησμόνησε ὁ θυμήθηκε.*
- **μία περίφραση** καλό θα είναι να **την αντικαθιστούμε με ένα μονολεκτικό τύπο**, π.χ. *ο ένας βοηθάει τον άλλο :* *αλληλοβοηθούμε.*
- **αντικαθιστούμε τις αναφορικές προτάσεις με ένα ισοδύναμο ουσιαστικό, επίθετο ή επίρρημα**, π.χ. *καλό θα είναι να μην καταλαμβάνουν τις θέσεις ευθύνης άτομα που δεν αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες :* *καλό θα είναι να μην καταλαμβάνουν τις θέσεις ευθύνης άβουλα άτομα.*
- **αντικαθιστούμε τα υπώνυμα με το υπερώνυμό τους**, π.χ. *τηλεόραση, ραδιόφωνο, εφημερίδες, περιοδικά...* ὁ *τα μέσα ενημέρωσης.*
- **μετατρέπουμε την παθητική σύνταξη σε ενεργητική** (η σύνταξη παραμένει παθητική μόνο αν θέλουμε να τονίσουμε την πράξη), π.χ. *Από το Υπουργείο Παιδείας ανακοινώθηκαν οι βάσεις για την εισαγωγή των υποψηφίων στα ΑΕΙ και ΤΕΙ :* *Το ΥΠΕΠΘ ανακοίνωσε τις βάσεις....*

Προσοχή

Χρήσιμη, επίσης, επισήμανση για το περίληπτικό μας κείμενο είναι: να **μην χρησιμοποιούμε απαριθμήσεις, αποσιωπητικά, βραχυλογίες, αρκτικόλεξα**. Επιπλέον, αν το αρχικό μας κείμενο έχει διαλογική μορφή, στο περίληπτικό κείμενο **ο διάλογος αποδίδεται με γ'** (τρίτο) ρηματικό **πρόσωπο**. Ακόμη, αν οι **ιδέες του συγγραφέα** εκτίθενται μεταφορικά, εμείς τις αποδίδουμε **κυριολεκτικά**.

5. Χρησιμοποιούμε τις κατάλληλες διαρθρωτικές λέξεις ή φράσεις, ώστε η περίληψη να έχει **συνοχή** (δηλαδή ομαλή και ολοκληρωμένη σύνδεση των μερών του κειμένου), κάτι που επιτυγχάνεται με επιρρήματα, σύζευξη, διάζευξη κ.τ.λ.. Η **συνεκτικότητα** επίσης (δηλαδή η εξασφάλιση ενιαίου και λογικού νοήματος) πρέπει να είναι ένας ακόμη στόχος της περίληψης μας, Επιπλέον, χρησιμοποιούμε **ρήματα δήλωσης**, όπως: *αναφέρω, τονίζω, υπογραμμίζω, επισημαίνω* κ.τ.λ. που βοηθούν στη μεταφορά του περιεχομένου του αρχικού κειμένου.

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ ΠΕΡΙΛΗΨΗΣ

Κατά τη σύνταξη της περίληψης χρησιμοποιούμε τα παρακάτω ρήματα (συνήθως) για να μεταφέρουμε με οικονομία λέξεων στον αναγνώστη- διορθωτή τις έννοιες που κυριαρχούν στο αρχικό κείμενο.

Αναφορική όψη

1. Όταν αναφερόμαστε στην **αναφορική (ποιοτική) όψη** του κειμένου χρησιμοποιούμε φράσεις όπως:

Ο συγγραφέας, αρθρογράφος κλπ.:

- διατυπώνει τη γνώμη, προτείνει, δηλώνει, εισηγείται, ανακοινώνει
- αναφέρει, μνημονεύει, παραθέτει αυτολεξεί (ένα άλλο κείμενο)
- σχολιάζει, ερμηνεύει, συζητά (ένα άλλο κείμενο)
- παρατηρεί, διαπιστώνει

- ορίζει με ακρίβεια, προσδιορίζει, καθορίζει
- αποσαφηνίζει, διευκρινίζει, επεξηγεί
- εξηγεί, αιτιολογεί
- ονομάζει, αποκαλεί, χαρακτηρίζει
- συγκρίνει, αντιθέτει, αντιπαραθέτει, αντιπαραβάλλει
- επιχειρηματολογεί (υπέρ ή κατά), υπερασπίζεται, υποστηρίζει, υπεραμύνεται, συνηγορεί
- συμφωνεί με, ταυτίζεται με, δικαιολογεί
- ανασκευάζει, απορρίπτει, αντικρούει, αντιτείνει, αντιπροτείνει
- τεκμηριώνει, στηρίζει (την άποψη του)
- αποδεικνύει, δείχνει
- κρίνει αξιολογεί, αποτιμά
- διαβεβαιώνει, βεβαιώνει, ισχυρίζεται, αποφαίνεται, υποστηρίζει, επιμένει (ότι), προβλέπει
- λέει, σημειώνει, τονίζει, επισημαίνει, υπογραμμίζει
- πραγματεύεται, εξετάζει, συζητά, ασχολείται (με), αναφέρεται (σε)
- αναλύει, αναπτύσσει
- ορίζει
- περιγράφει
- απαριθμεί, συμπληρώνει, προσθέτει
- αφηγείται, διηγείται
- αναρωτιέται, απορεί
- ρωτά
- υποδεικνύει, προτείνει, αντιπροτείνει, συμβουλεύει, συστήνει
- απολογείται
- εύχεται
- εξεγείρεται, αγανακτεί, εκφράζει την έκπληξη του

Ποσοτική όψη

2. Όταν θέλουμε να δείξουμε την **ποσοτική όψη**, δηλαδή το χρόνο που αφιερώνει ο συντάκτης του αρχικού κειμένου σε κάθε σκέψη-ιδέα του, χρησιμοποιούμε φράσεις όπως:

Ο συγγραφέας, αρθρογράφος κλπ.:

- προσπερνά βιαστικά, με συντομία
- αποσιωπά, παραλείπει, δεν αναφέρει / αναφέρεται
- θίγει πλαγίως, έμμεσα, επιφανειακά
- εξετάζει διεξοδικά, αναλυτικά, προσεκτικά, συζητά διεξοδικά
- ανοίγει – κλείνει – τερματίζει τη συζήτηση
- εξαντλεί το θέμα, συμπεραίνει
- προσθέτει, υπογραμμίζει, επισημαίνει

ΔΙΑΦΘΩΤΙΚΕΣ ΛΕΞΕΙΣ

1. Αιτιολόγηση

εξαιτίας, επειδή, γιατί, διότι, αφού, μια και, μια που, που, ένας ακόμη λόγος, καθώς, αυτό (οφείλεται, εξηγείται ερμηνεύεται, αιτιολογείται), εφόσον, (η αιτία ο λόγος, η εξήγηση) είναι, γι' αυτό το λόγο, έτσι, με αιτιολογικές μετοχές ή εμπρόθετους προσδιορισμούς της αιτίας κ.τ.λ.

2. Αποτέλεσμα

γι' αυτό το λόγο, ως επακόλουθο, κατά συνέπεια, αποτέλεσμα / απόρροια / απότοκο όλων αυτών, και γι' αυτό, ώστε, έτσι που, λοιπόν, κ.τ.λ.

3. Αντίθεση – εναντίωση

Αλλά, μα, όμως, και όμως, παρά, μόνο, παρόλο, ωστόσο, εντούτοις, μάλιστα, έπειτα, μολαταύτα, εξάλλου, αντίθετα, σε αντίθεση, απεναντίας, διαφορετικά, ειδάλλως, ειδεμή, αλλιώς, αλλιώςτικά, από την άλλη πλευρά, πάλι, ενώ, αν και, και αν, μολονότι, αντίστροφα, ενάντια, ακόμη κι αν, παρ' όλα αυτά, δε συμβαίνει όμως το ίδιο, όχι μόνο... αλλά και, όχι μόνο... αλλά και να, και που, και ας. όχι μόνο δεν... μα ούτε, όχι μόνο... παρά, όχι μόνο να μην... αλλά ούτε και να, όχι μόνο να μη... αλλά να κ.τ.λ.

4. Χρονική σχέση

αρχικά, προηγουμένως, στη συνέχεια, πρώτα, ύστερα, πριν, εντωμεταξύ, έπειτα, τέλος, όταν, καθώς, όποτε, μόλις, αργότερα κ.τ.λ.

5. Επεξήγηση

δηλαδή, αυτό σημαίνει, ειδικότερα, με άλλα λόγια, ήτοι, συγκεκριμένα, με όσα είπα προηγουμένως εννοούσα, για να γίνω πιο σαφής, (για να με καταλάβετε) θα σας το παρουσιάσω με άλλο τρόπο, κ.τ.λ.

6. Έμφαση

το σημαντικότερο απ' όλα, το κυριότερο, είναι αξιοσημείωτο ότι, αξίζει να σημειωθεί πως, εκείνο που προέχει, θα έπρεπε να τονιστεί ότι, αξιοπρόσεκτο είναι πως, ιδιαίτερα σημαντικό είναι, πρέπει ακόμη να σημειωθεί, θα ήθελα να τονίσω το εξής... να επιστήσω την προσοχή σας κ.τ.λ.

8. Παράδειγμα – διευκρίνιση

λόγου χάρη, π. χ., για παράδειγμα κ.τ.λ.

9. Επεξήγηση

δηλαδή, ειδικά, ειδικότερα, συγκεκριμένα κ.τ.λ.

10. Απαρίθμηση επιχειρημάτων, εισαγωγή μιας καινούριας ιδέας

πρώτο... δεύτερο, καταρχήν, τελικά, το επόμενο επιχείρημα / θέμα που θα μας απασχολήσει κ.τ.λ.

11. Διάρθρωση του κειμένου

το άρθρο / η μελέτη / η εισήγηση / η ομιλία μου χωρίζεται σε... μέρη: στο πρώτο κ.τ.λ.

12. Συμπέρασμα, συγκεφαλαίωση

για να συνοψίσουμε, συγκεφαλαιώνοντας/ επιλογικά / συμπερασματικά θα λέγαμε ότι, λοιπόν, τελικά, συνάγεται το συμπέρασμα, ανακεφαλαιώνοντας κ.τ.λ.

ΓΕΝΙΚΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ

- Η έκταση της περίληψης είναι το 1/3 του αρχικού κειμένου ή **όση ορίζεται στις οδηγίες.**
- Η ανάπτυξη των κύριων σημείων του κειμένου μέσα στην περίληψη πρέπει να είναι **ισοζυγισμένη.**
- **Αποφεύγουμε** να αλλάξουμε το πρόσωπο ή το χρόνο του ρήματος στο οποίο είναι διατυπωμένο το αρχικό κείμενο. (Κυρίως, γ' ενικό ή α' πληθυντικό)
- **Αποφεύγουμε**, όσο είναι δυνατό, τη χρήση λέξεων ή φράσεων του κειμένου καθώς και τη συγγραφή αποσπασμάτων από το αρχικό κείμενο.
- **Αποδίδουμε** τα νοήματα όπως εκφράζονται στο κείμενο, ανεξάρτητα από το αν συμφωνούμε ή διαφωνούμε με τις θέσεις του συγγραφέα. Τις δικές μας απόψεις τις αναφέρουμε μόνο αν μας ζητηθούν.

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΝΟΝΤΑΣ

- **Κατανοώ την έννοια της περίληψης**
- **Βγάζω πλαγιότιτλους**
- **Βρίσκω την θεματική μου πρόταση**
- **Συνδέω τους πλαγιότιτλους**
- **Πυκνώνω το κείμενο μου**
- **Γράφω την κατακλείδα μου.**
- **Διαβάζω την περίληψη μου**
- **Μεταφέρω την περίληψη μου στο καθαρό.**